გაზეთი "რეზონანსი", 15.03.18.

მეაბრეშუმეობა მეტი ყურადღების ღირსია

აკად. გურამ ალექსიძე
აკად. გივი ჯაფარიძე
აკად. წ/კორ. გიორგი ნიკოლეიშვილი
აკად. ელგუჯა შაფაქიძე

აღნიშნული წერილის გამოქვეყნების მიზეზი მდგომარეობს პასუხი გასცემოდა მცდარ მოსაზრებას, რომ მეაბრეშუმეობა როგორც დარგი მომგებიანი არ არის. გაზეთ "რეზონანსში" 2018 წლის 09 მარტის ნომერში გამოქვეყნდა ინფორმაცია სათაურით: "მ. გოგიაშვილი-მეაბრეშუმეობა მომგებიანი არ არის". ყოფილი ფინანსთა მინისტრი და ეხლა საპარტნიორო ფონდის მრჩეველთა საბჭოს წევრი, ბატონი მირიან გოგიაშვილი აცხადებს, რომ "მეაბრეშუმეობის დარგის მომგებიანობა ამ ეტაპზე შედარებით დაბალია და თუ სახელმწიფოს გააჩნია ნება, რომ აღადგინოს გარკვეული მიმართულება, სუბსიდია უნდა განახორციელოს" ამასთან დაკავშირებით აუცილებლად აღსანიშნავია, რომ მეაბრეშუმეობას საქართველოში თხუთმეტ საუკუნოვანი ისტორია აქვს და ის ყოველთვის განიხილებოდა როგორც შრომითი რესურსების რაციონალური გამოყენების, ოჯახის ფულადი შემოსავლების ზრდისა და ქვეყნის ეკონომიკის განმტკიცების წყარო. მაღალხარისხოვანი ქართული აბრეშუმი დიდი მოწონებით სარგებლობდა მსოფლიო ბაზარზე. და უფრო მეტიც, დიდი აბრეშუმის გზა საქართველოზე გადიოდა. "საქართველოს მმართველნი უცხოელ დამპყრობელებს აბრეშუმით უხდიდნენ ხარკს", ხოლო ისინი ქვეყნის ეკონომიკის დაცემისა და ხალხის დამორჩილების მიზნით, ვაზთან ერთად თუთასაც ჩეხდნენ.

ქართულმა აბრეშუმმა 1850 წელს ტურინის და 1862 წელს ლონდონის საერთაშორისო გამოფენებზე განსაკუთრებული ქება და მედლები დაიმსახურა. 1998 წელს თუთის აბრეშუმხვევიას ქართული ჯიშების ("მზიური 1" და "მზიური 2") პარკიდან მიღებული ძაფით დამზადებულმა ქსოვილმა ესპანეთში ევროპის ხარისხის კომიტეტის უმაღლესი ჯილდო პლატინის ვარსკლავი დაიმსახურა.

საქართველოში მეაბრეშუმეობის განვითარებას სხვა ფაქტორებთან ერთად განაპირობებდა მცირე მიწიანობა და სოფლად დაუსაქმებელი მუშახელის სიჭარბე. სამწუხაროდ ჭარბი მუშახელის პრობლემა დღეს უფრო მწვავედ დგას, ვიდრე წარსულში, რაც მეაბრეშუმეობის აღორძინების პარალელურად მნიშვნელოვნად შემცირდება. მე-20 საუკუნის 60-იან წლებში მეაბრეშუმეობის ნაწარმის დამზადებაში დასაქმებული იყო 120 ათასამდე ოჯახი, ხოლო აბრეშუმის მრეწველობაში კი 5-6 ათასი კაცი. აღნიშნულ პერიოდში ყოველწლიურად იწარმოებოდა 4,0-4,4 ათასი ტონა პარკი და დარგიდან ფულადი შემოსავალი 15,5-16,5 მილიონ მანეთს შეადგენდა. დარგში კონცეტრირებული იყო მძლავრი ინტელექტუალური რესურსი დ სოლიდური კაპიტალდაბანდებები.

როგორც სტატისტიკური მასალებიდან ჩანს, მეაბრეშუმეობა საქართველოში ყოველთვის იყო მომგებიანი სწორი და მიზანმიმართული პოლიტიკის გატარების პირობებში. მას უამრავი ეკონომიკური რეზერვი გააჩნია აბრეშუმის პარკის, აბრეშუმის ძაფის, აბრეშუმის გრენის და ბოლოს აბრეშუმის ქსოვილის ექსპორტის შემთხვევაში.

დღეისათვის მეაბრეშუმეობის დარგი განადგურებულია. მასზე ზრუნვა მეცნიერების და ცალკეული ენთუზიასტი პრაქტიკოსების იმედად არის მიტოვებიული. მიუხედავად ამისა, მეაბრეშუმეობა ისეა ფესვგადგმული ქართველი კაცის ყოფაში, რომ სახელმწიფოს მხრიდან მცირედი ხელშეწყობის პირობების შექმნის შემთხვევაში იგი ღირსეულ ადგილს დაიკავებს საქართველოს ეკონომიკაში.

როგორც აღინიშნა, მეაბრეშუმეობის დარგის მდგომარეობა კრიტიკულია, რაც გამოწვეულია მე-20 საუკუნის 60-იან წლებში (1964 წ) თუთის ხის დაავადება "წვრილფოთოლა სიხუჭუჭით", რომლის შედეგად ქვეყანაში ამოიძირკვა 15 მილიონი თუთის ხეს, ხოლო შემდეგ საკვები ბაზის ოთხმოცდაათიან წლებში განადგურებით (რომელიც სამწუხაროდ 21-ე საუკუნეშიც გაგრძელდა). შემდგომში წარმოიშვა მიწების პივატიზაციასთან დაკავშირებული პრობლემები და სუბიექტური მიზეზები, რასაც დარგის სრული დაცემა მოჰყვა. მოსახლეობამ პარკის წარმოების შემცირებით გამოწვეული ზარალი ვერ აინაზღაურა სხვა დარგებიდან მიღებული შემოსავლებით, რამაც უფრო დაამძიმა მდგომარეობა. მთლიანად მოიშალა გრენის, პარკისა და თუთის სარგავი მასალის წარმოება, განადგურდა აბრეშუმის მრეწველობა, შეწყდა ნატურალური ბოჭკოს წარმოება და ინვესტიციების მოზიდვა, შეწყვიტა ფუნქციონირება სააქციო საზოგადოებამ "საქაბრეშუმი", მუშაობა შეწყვიტა საფეიქრო ინსტიტუტმა და აგრარული უნივერსიტეტის მეაბრეშუმეობის სასწავლო-კვლევითმა ფაკულტეტმა, კულტურის სამინისტროს გადაეცა მეაბეშუმეობის უნიკალური მუზეუმი (რომელიც საბედნიეროდ დღეს წარმატებით ფუნქციონიებს) და სამეცნიერო ბიბლიოთეკა. ამას დაემატა მეაბრეშუმეობის დარგის მიმართ არასწორი მიდგომები. ასე მაგალითად, თავიდანვე მცდარი იყო იმ მაღალჩინოსნების არა სწორი მოსაზრების პროპაგანდა თითქოს მეაბრეშუმეობა ვერ გაუძლებს საბაზრო ეკონომიკის მოთხოვნებს და დაიღუპებაო, შედეგიც შესაბამისი მივიღეთ. ამასთან, როგორც იტყვიან, "ცეცხლს ნავთი დაასხა" გაზეთში გამოქვენებულმა ინფორმაციამ "მ. გოგიაშვილი-მეაბრეშუმეობა მომგებიანი არ არის", რომელიც საბოლოოდ ასამარებს მეაბრეშუმეობის დარგს. სამწუხაროდ, უკვე მერამდენედ მეორდება ერთნახევარი საუკუნის წინანდელი შეცდომა, რაც დაავადება "პებრინის" გავრცელებასთან იყო დაკავშირებული.ბატონ მ. გოგიაშვილის მიერ გაანგარიშებული ბიზნეს გეგმით თუ ვიმსჯელებთ, დარგი სახელმწიფოს ნების მიხედვით უნდა იყოს სუბსიდირებული და ამას ჩვენც ვეთანხმებით, მაგრამ ჩვენი აზრით ეს მხოლოდ საწყის ეტაპზე, შემდეგ დარგი თვითონ შეინახავს თავის თავს და სახელმწიფოსაც დიდ მოგებასაც მოუტანს. მეაბრეშუმეობა არ არის კენკრის ან მოცვის განვითარების პროექტი, სადაც რამოდენიმე წელიწადში მოგებას ღებულობენ, მაგრამ მარწყვის, ან ჟოლოს და მოცვის შედარება მეაბრეშუმეობის ყოფილ მასშტაბებთან (45 ადმინისტრაციული რაიონი, 670 კოლმეურნეობა, 201 მეურნეობა - 1975 წლის მონაცემები) შეიძლება? დარგთან, რომლის აღორძინებას რამოდენიმე წლები და ეტაპები სჭირდება.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიას უკვე რამოდენიმე წელია გამოცემული აქვს "საქართველოში მეაბრეშუმეობის განვითარების კონცეფცია 2012-2025 წლებში", მეაბრეშუმეობისადმი მიძღვნილი რეკომენდაციები ქართულ და ინგლისურ ენებზე, მეაბრეშუმეობის აღდგენა-განვითარების საინვესტიციო პროექტები ხონის და ვანის რაიონებში, სამი

მონოგრაფია საქართველოში მეაბრეშუმეობის რეაბილიტაციის, აღდგენისა და განვითარების მიმართულებით და ა.შ., მაგრამ დღემდე ამ მასალებით არავინ დაინტერესებულა და იცით რატომ? მეაბრეშუმეობა პირველსავე წელიწადში მომგებიანი რომ არ არის. აი, ეს არის ის ძირითადი მიზეზი, რის გამოც ჯერ-ჯერობით მეაბრეშუმეობის აღდგენა განვითარებას ქვეყანა ვერ იწყებს.

აკადემიის ინიციატივით აჭარაში წელს ჩატარდება თუთის აბრეშუმხვევიას საცდელ-საჩვენებლი გამოკვება მცირე მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებების გამოყენებით, ჩატარდება სწავლება და ტრეინინგები მეაბრეშუმეობით დაინტერესებული მოსახლეობისათვის, განხორციელდება ნედლი პარკიდან აბრეშუმის ძაფის ამოხვევა ქართველი მეცენატის, ბატონი ჯიმშერ ჩხაიძის მიერ ქვეყნის მეაბრეშუმეობისთვის შეძენილ დანადგარზე, რომელიც დღეს აჭარაშია. აკადემიის ინიციატივით და აჭარის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს კეთილი ნებით, ქ. ბათუმში 2019 წლის აპრილში გაიმართება შავი, კასპიის ზღვების და ცენტრალური აზიის ქვეყნების (სულ 27 ქვეყანა) მეაბრეშუმეობის ასოციაციის (BACSA) საერთაშორისო კონფერენცია, რომელსაც დაესწრებიან აგრეთვე სტუმრები აზიის და ევროპის ქვეყნებიდან და ეს კონფერენციაც საქართველოში მეაბრეშუმეობის აღდგენასა და განვითარებაზე იმსჯელებს, ვინაიდან ქართულ აბრეშუმს ხარისხით მსოფლიოში ბადალი არა ჰყავს.

თუმცა, საბაზრო ეკონომიკის განმტკიცების დღევანდელ ეტაპზე ვითარება შეიცვალა, დარგის აღორძინება სახელმწიფოს ინტერესებში მოიაზრება და ეს სულყოფილად უნდა გამოვიყენოთ.

ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე არავის არ უნდა შეეპაროს ეჭვი, რომ ქართული აბრეშუმი რენტაბელური იქნება, თუ აკადემიის ძალისხმევას ხელი შეეწყობა მეაბრეშუმეობის განვითარების სახელმწიფო პროგრამის შესამუშავებლად, აგრეთვე მის მიერ შემოთავაზებული პროექტებით სერიოზულად დაინტერსდებიან როგორც ქვეყნის სამთავრობო სტრუქტურები, ისე ინვესტორები.

აღსანიშნავია ისიც, რომ საქართველოში მეაბრეშუმეობის აღდგენა-განვითარების საკითხებით ძალზე დაინტერესებულია საქართველოს კათოლიკოს -პატრიარქი, მისი უწმინდესობა ილია II, რომელიც თავის მხრივ ცდილობს ინვესტორების მოძიებას და მათ, მეაბრეშუმეობის როგორც სოფლის მეურნეობის ტრადიციული დარგით, დაინტერესებას.